

Sygn. akt V AGa 69/22

POSTANOWIENIE

Dnia 31 marca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSA Grzegorz Stojek

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2023 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 23 grudnia 2021 r., sygn. akt X GC 136/19,

postanawia:

odrzucić apelację.

Sygn. akt V AGa 69/22

UZASADNIENIE

I. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Gliwicach uznał za bezskuteczną względem powódki opisaną w sentencji czynność prawną i oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz orzekł o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych.

II. W apelacji pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo oraz orzekającej o kosztach procesu i kosztach sądowych, które nakazano ściągnąć od pozwanej, przez oddalenie uwzględnionego powództwa i zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. Ponadto w apelacji, złożonej przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, pozwana wniosła o zwolnienie od kosztów postępowania apelacyjnego ponad kwotę 20.000 zł.

III. Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z 15 lutego 2022 r. oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych (k. 742), a odpis tego postanowienia został doręczony pełnomocnikowi pozwanej w dniu 17 lutego 2022 r. (k. 749).

W dniu 22 lutego 2022 r. pozwana wniosła o doręczenie postanowienia Sądu Apelacyjnego z 15 lutego 2022 r. z uzasadnieniem (k. 752, 754). Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z 15 czerwca 2022 r. odrzucił ten wniosek pozwanej (k. 763).

W dniu 27 czerwca 2022 r. pozwana wniosła o doręczenie postanowienia Sądu Apelacyjnego z 15 czerwca 2022 r. z uzasadnieniem (k. 774-776). Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z 1 lipca 2022 r. odrzucił ten wniosek pozwanej (k. 781).

W dniu 27 czerwca 2022 r. pozwana wniosła także zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 15 czerwca 2022 r. (k. 771-773). Sąd Apelacyjny w Katowicach postanowieniem z 31 marca 2023 r. odrzucił to zażalenie pozwanej, ponieważ na zaskarżone nim postanowienie nie przysługuje zażalenie (k. 803).

IV. Wyjaśnienie odmowy zwolnienia pozwanej od kosztów sądowych w zakresie objętym wnioskiem rozpoznany postanowieniem Sądu Apelacyjnego z 15 lutego 2022 r., o którym była mowa, należy rozpocząć od przytoczenia przepisów prawa, które mają zastosowanie w tym przedmiocie. Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów (art. 101 ust. 1 u.k.s.c.). Częściowe zwolnienie od kosztów sądowych może polegać na zwolnieniu od poniesienia albo ułamkowej lub procentowej ich części, albo określonej ich kwoty, albo niektórych opłat lub wydatków, jak również może polegać na przyznaniu zwolnienia co do pewnej części roszczenia lub co do niektórych roszczeń dochodzonych łącznie (art. 101 ust. 2 u.k.s.c.). Strona częściowo zwolniona od kosztów sądowych obowiązana jest uiścić opłaty oraz ponieść wydatki w takiej wysokości, jaka nie jest objęta zwolnieniem przyznany przez sąd (art. 101 ust. 3 u.k.s.c.). Zgodnie z art. 103 ust. 1 u.k.s.c., sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Natomiast art. 103 ust. 2 u.k.s.c. stanowi, że spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

Ze względu na wartość zaskarżenia (806.000 zł) opłata od apelacji wynosi 40.300 zł. W myśl art. 25b ust. 2 u.k.s.c. na poczet tej kwoty zaliczeniu podlega kwota 100 zł, którą pozwana uiściła od wniosku o doręczenie odpisu wyroku Sądu Okręgowego (k. 704, 706). Wnosząc apelację, pozwana uiściła jeszcze część opłaty od apelacji, mianowicie 20.000 zł (k. 732, 736). Zatem brakująca część opłaty od apelacji to 20.200 zł ($40.300 \text{ zł} - 100 \text{ zł} = 40.200 \text{ zł}$; $40.200 \text{ zł} - 20.000 = 20.200 \text{ zł}$).

Pozwana uzyskuje przychody z działalności gospodarczej. W 2020 r. jej przychód wyniósł 3.508.356,67 zł i wówczas osiągnęła zysk w wysokości 312.675,70 zł. W 2021 r. jej przychód wyniósł 7.083.524,89 zł i wtedy osiągnęła zysk w wysokości 139.130,97 zł. Aktywa pozwanej na koniec 2020 r. miały wartość 2.824.881,96 zł, a w dniu 12 grudnia 2021 r. ich wartość wynosiła 3.423.660,27 zł (k. 734). Zatem sytuacja pozwanej na koniec 2021 r. i na początku 2022 r., gdy postępowanie w pierwszej instancji zostało zakończony wyrokiem i pozwana wniosła apelację była tego rodzaju, że nie uzasadniała zwolnienia jej od kosztów sądowych. Pozwana, jak każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, powinna liczyć się z koniecznością ponoszenia kosztów sądowych i w związku z tym zabezpieczać środki finansowe na ich pokrycie. Taka sytuacja zachodzi co najmniej od 18 kwietnia 2019 r., gdy pozwanej doręczono pozew inicjujący niniejszy proces (k. 85). Przychód obrazuje potencjalne możliwości finansowe przedsiębiorcy i określa skalę wydatków, jakie jest w stanie ponieść. Koszty prowadzenia działalności gospodarczej obejmują koszty sądowe, które przedsiębiorca pokrywa z przychodu; stanowią część kosztów uzyskania przychodu. Zasadnicze znaczenie dla oceny zdolności ponoszenia kosztów sądowych przez przedsiębiorców mają więc osiągnięte przez nich przychody, a nie dochody. W toku postępowania w pierwszej instancji pozwana osiągała znaczne przychody, których poziom wzrósł (z kwoty 3.508.356,67 zł w 2020 r. do kwoty 7.083.524,89 zł w 2021 r.). Co więcej, pozwana nie tylko osiągała przychody, które podwoiły się, ale też osiągnęła zysk (niezależnie od tego, że zmalał z kwoty 312.675,70 zł w 2020 r. do kwoty 139.130,97 zł w 2021 r.). Pozwana ma też aktywa o znacznej wartości. Pozwana miała zatem czas i możliwość zgromadzenia środków finansowych na pokrycie kosztów sądowych w niniejszej sprawie, przewidując konieczność ich poniesienia choćby w razie potrzeby zaskarżenia wyroku, gdyby okazał się dla niej niekorzystny. Podkreślić też trzeba, że pozwana nie podjęła nawet próby wykazania, że jej wspólnicy nie mają dostatecznych środków na zwiększenie jej majątku lub udzielenie jej pożyczki. Pozwana nie wykazała więc przesłanek zwolnienia od kosztów sądowych w zakresie objętym wnioskiem (art. 101 ust. 1-3 u.k.s.c. i art. 103 ust. 1 i 2 u.k.s.c.).

V. Zgodnie z art. 112 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma, na podstawie art. 130 k.p.c. Jednakże w myśl art. 112 ust. 3 u.k.s.c. nie stosuje się przepisu art. 112 ust. 2 u.k.s.c., jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego; w takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym – od dnia jego ogłoszenia; jeżeli jednak o zwolnieniu od kosztów sądowych orzekł sąd pierwszej instancji, a strona wniosła zażalenie w przepisany termin, termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenie, a jeżeli postanowienie sądu drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu jawnym – od dnia jego ogłoszenia.

Termin do uiszczenia kwoty 20.200 zł tytułem brakującej części opłaty od apelacji rozpoczął bieg z dniem 17 lutego 2022 r., gdy doręczono pełnomocnikowi pozwanej odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego z 15 lutego 2022 r., o którym była mowa, a upłynął z dniem 24 lutego 2022 r. Pozwana nie uiszczyła w tym terminie kwoty 20.200 zł stanowiącej brakującą część opłaty od apelacji (k. 767).

Wnioski pozwanej o doręczenie postanowień Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15 lutego 2022 r. i 15 czerwca 2022 r. z uzasadnieniami oraz zażalenie pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego z 15 czerwca 2022 r. nie miały wpływu na bieg tygodniowego terminu do uiszczenia opłaty od apelacji, jako terminu ustawowego, wynikającego z art. 112 ust. u.k.s.c. Postanowienia, którymi sąd drugiej instancji oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w całości bądź w części oraz odrzucił niedopuszczalny wniosek o doręczenie niezaskarżalnego postanowienia tego sądu z uzasadnieniem nie znajdują się w katalogu postanowień wydawanych przez sąd drugiej instancji, na które przysługuje zażalenie, wynikającym z art. 394² § 1 i 1¹ k.p.c. oraz art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. Także z innych przepisów postępowania nie wynika dopuszczalność zażalenia na wskazane postanowienia. Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony z apelacją rozpoznaje sąd drugiej instancji. Sąd drugiej instancji, rozpoznając wniosek w tym przedmiocie, nie działa jako sąd pierwszej instancji, lecz rozpoznaje zawarty w apelacji wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, jako sąd właściwy do kontroli dopuszczalności i merytorycznego rozpoznania apelacji, natomiast strona apelująca może kwestionować odmowę zwolnienia od kosztów sądowych, która uniemożliwia skuteczne złożenie apelacji, wnosząc zażalenie na postanowienie o odrzuceniu apelacji, które dopuszcza art. 394² § 1 k.p.c. (uchwała Sądu Najwyższego z 18 lutego 2021 r., III CZP 14/20, OSNC 2021, nr 7-8, poz.47). Kończąc ten wątek, trzeba też zwrócić uwagę na art. 357 § 2¹ k.p.c., z mocy art. 391 § 1 k.p.c. mający odpowiednie zastosowanie w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, zgodnie z którym postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu i tylko na żądanie strony zgłoszone w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia.

VI. Ponieważ tygodniowy termin do uiszczenia kwoty 20.200 zł tytułem brakującej części opłaty od apelacji, wynikający z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., upłynął bezskutecznie, apelacja – jako nieopłacona – podlegała odrzuceniu na podstawie art. 373 § 1 k.p.c. Przepis ten bowiem stanowi, że sąd drugiej instancji odrzuca apelację spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.